

LIMC

LAND INFORMATION MANOEUVRE CENTRE

Weekly update COVID-19
Week 41, 2 t/m 8 OKTOBER 2020

Inhoudsopgave

(1)	Leeswijzer	3
(2)	Inleiding	4
(3)	Scenario's maatschappelijk kompas	5
(4)	Actuele ontwikkeling maatschappelijk kompas.....	6
(5)	Beoordeling factoren van invloed	7
	5.1. Zorg	7
	5.2. Maatschappij.....	10
	5.3. Economie	12
	5.4. Destabilisering (niet) statelijke actoren en Communicatie & Media	14
(6)	Significante gebeurtenissen	15
	6.1. Europees Nederland	15
	6.3. Caribisch Nederland	17
	6.4. Grensgebieden.....	18
	6.5. Besmettingsrisico oefeningen CLAS-buitenland	19
(7)	Vooruitblik	20
(8)	Handelingsperspectief Defensie	21
	Bijlagen	22
	Bijlage 1: Beschrijving factoren van invloed	22
	Bijlage 2: Beschrijving scenario's	23

(1) Leeswijzer

WHO WE ARE

- Het LIMC genereert in een **experimentele** vorm **situational awareness (SA)** en **situational understanding (SU)** voor het CLAS en civiele overheden over de COVID-19 crisis. Hierdoor worden militaire en civiele besluitvormingsprocessen gevoed met **inzicht** en waar mogelijk **handelingsperspectief**.
- Met het LIMC kan de Koninklijke Landmacht **ervaring opdoen** met het samenbrengen van **information manoeuvre** capaciteiten die insight, foresight en doorlopend handelingsperspectief bieden in drie dimensies (cognitief, virtueel en fysiek).

In dit product wordt gewerkt met een mate van waarschijnlijkheid in relatie tot de gegeven duiding, conclusies of beoordeling van de factoren van invloed. In de onderstaande tabel is de mate van waarschijnlijkheid toegelicht.

Terminologie	Confidence level
Zeer waarschijnlijk	Meer dan 90%
Waarschijnlijk	60-90%
Mogelijk	40-60%
Onwaarschijnlijk	10-40%
Zeer onwaarschijnlijk	Minder dan 10%

(2) Inleiding

Dit document tracht een zo volledig mogelijk antwoord te geven op de volgende vragen zoals gesteld vanuit Commandant Landstrijdkrachten (C-LAS):

Hoofdvraag:

Welke effecten in de NLD-samenleving zijn te onderkennen als gevolg van de COVID-19 crisis?

Deelvragen:

1. In hoeverre ontwikkelt COVID-19 zich in NLD in de aankomende zes maanden?
2. In hoeverre beïnvloedt de verspreiding van COVID-19 de vitale infra in NLD in de aankomende zes maanden?
3. In hoeverre beïnvloedt de verspreiding van COVID-19 de maatschappelijke stabiliteit in NLD in de aankomende zes maanden?
4. In hoeverre beïnvloedt de verspreiding van COVID-19 de economische stabiliteit in NLD in de aankomende zes maanden?

Om antwoord te kunnen geven op bovengenoemde deelvragen wordt gebruik gemaakt van het maatschappelijk kompas.

Het maatschappelijk kompas wordt door het LIMC gebruikt om, door middel van ontwikkeling van de factoren, de ontwikkeling binnen de scenario's over tijd te bepalen te volgen en vroegtijdig trends te onderkennen. Elke factor van invloed is onderhevig aan een aantal onderliggende indicatoren. Deze indicatoren worden wekelijks afzonderlijk gewogen waarna er factorintegratie plaatsvindt die de samenhang duidt.

De factoren van invloed zijn waar mogelijk geschaard onder de deelvragen zoals gesteld door C-LAS, aangevuld met 'overige' factoren van invloed die niet onder de assen van het kompas vallen, maar wel een versterkend effect op het geheel aan ontwikkelingen hebben.

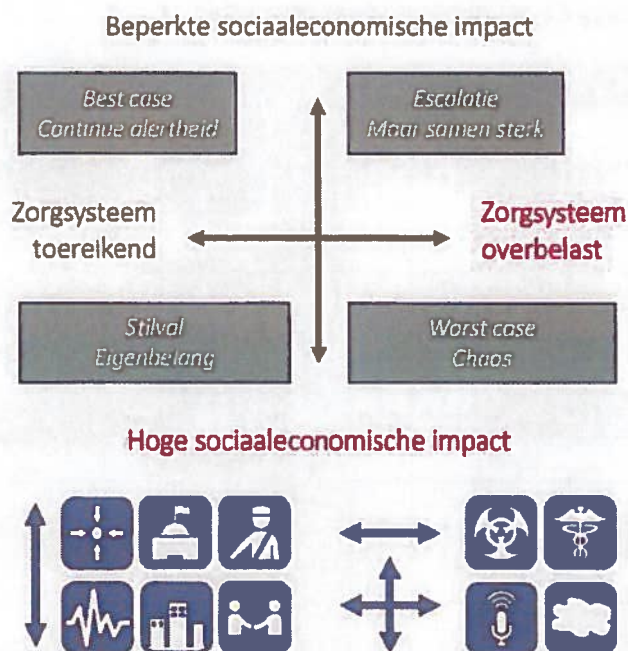
Dit document is als volgt opgebouwd. Allereerst worden de factoren van invloed en het scenario geïntroduceerd. Daarna volgt de overkoepelende conclusie met daaronder het dashboard waarop wekelijks verschuivingen per indicator inzichtelijk worden gemaakt. Aansluitend wordt in de beoordeling van de factoren van invloed een verdiepende analyse en argumentatie gegeven van de waargenomen ontwikkelingen per deelvraag. Vervolgens wordt een geografisch overzicht van significante gebeurtenissen in (Caribisch) Nederland en de grensgebieden van Nederland gegeven. Afsluitend wordt een vooruitblik gegeven van opkomende evenementen. Daarbij wordt tevens handelingsperspectief aan C-LAS geboden wat gebaseerd is op de meest recente ontwikkelingen op het gebied van COVID-19 in Nederland.

(3) Scenario's maatschappelijk kompas

Factor		Factor	
	1. Virus		6. Vitale infrastructuur
	2. Zorg		7. Economie
	3. Continuïteit van bestuur		8. Destabilisering (niet) statelijke actoren
	4. Openbare orde & Veiligheid		9. Communicatie & media
	5. Burgerschap		10. Meteo, evenementen & incidenten

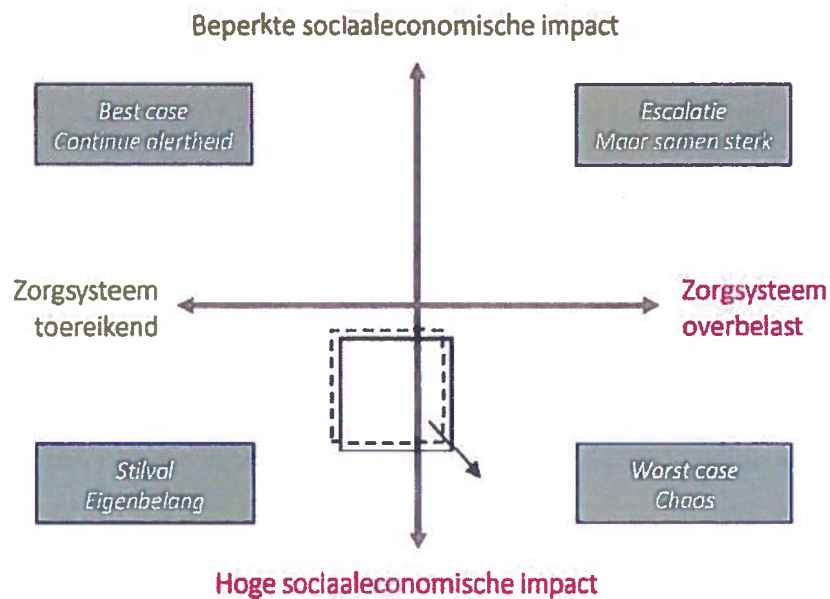
Het LOT-C heeft tien (10) primaire factoren van invloed geïdentificeerd. Op de assen van het maatschappelijk kompas staan de twee (2) factoren van invloed die de grootste impact hebben. Op de horizontale as staat de impact van COVID-19 op de zorg. Op de verticale as staat de sociaaleconomische impact weergegeven. Op basis van de vier (4) kwadranten kunnen vervolgens scenario's gebouwd worden.

Voor verdere beschrijving zie bijlage II: Scenario's

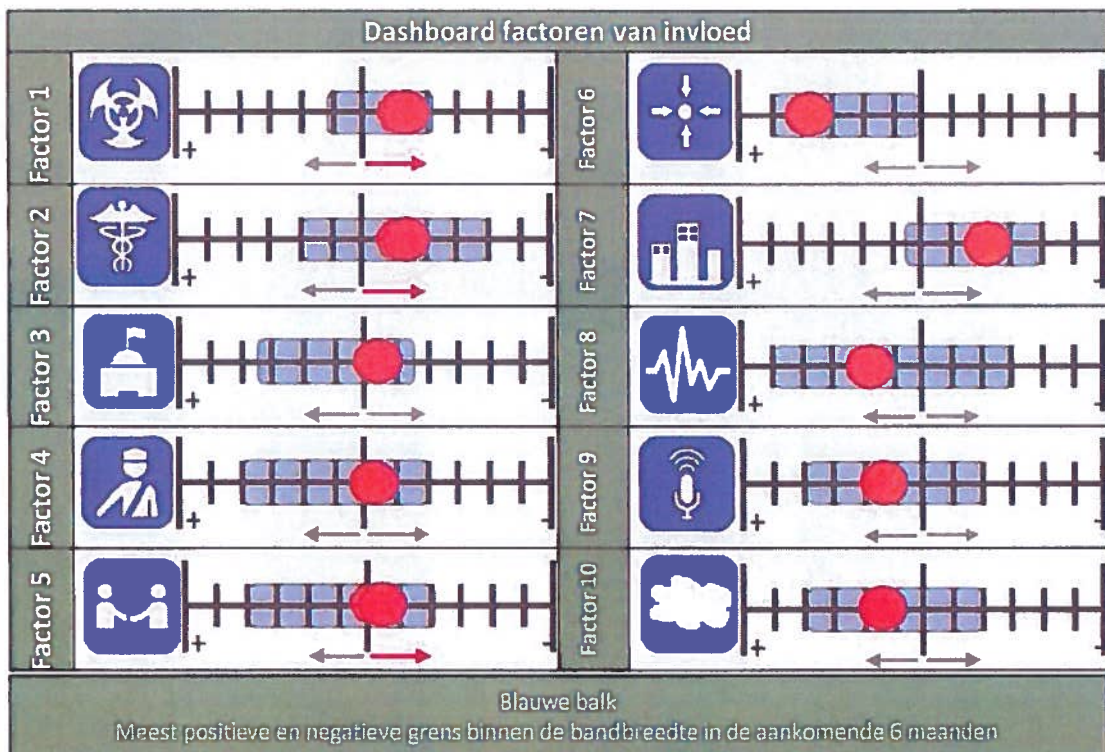

(4) Actuele ontwikkeling maatschappelijk kompas

Conclusie

Voor de derde week op rij vindt er een verschuiving plaats op de as 'zorgsysteem'. Door de exponentiële toename in het aantal besmettingen en een stijging in het aantal ziekenhuisopnames, is het waarschijnlijk dat de druk op de zorg in de komende weken toeneemt als het aantal besmettingen niet daalt. Er vindt ook een verschuiving op de as 'sociaaleconomische impact' plaats. De factor die is verslechterd is 'Burgerschap'; Nederlandse burgers leven de maatregelen minder goed na.

(5) Beoordeling factoren van invloed

5.1. Zorg

Dashboard factoren van invloed		
Factor 1		Virus Toename besmettingen
Factor 2		Zorg Druk op klinische zorg neemt toe, Volgende week meer testcapaciteit

Highlights

- In de komende week is het waarschijnlijk dat de reguliere klinische zorg wordt afgeschaald;
- Het is waarschijnlijk dat de diagnostische keten vanaf volgende week wordt uitgebreid.

Toelichting

In de komende week is het waarschijnlijk dat de reguliere klinische zorg wordt afgeschaald.

Het is waarschijnlijk dat de komende week de COVID-19 gerelateerde bezettingsgraad in ziekenhuizen zal stijgen. De stijgende bezettingsgraad wordt door verschillende factoren beïnvloed. Ten eerste loopt, ondanks het dalende R_0 getal, het aantal patiënten op door een toename in besmettingen (zie tabel).¹ Ten tweede is het mogelijk dat vanaf volgende week de opnameduur oploopt. Er is sinds zondag 4 oktober een tekort aan de virusremmer 'Remdesivir'. Dit middel wordt toegediend aan COVID-19 patiënten en heeft gezorgd voor een verkorte opnameduur. Verlenging van de opnameduur zorgt voor een verhoogde bezettingsgraad.² Ten derde verloopt de patiënten verspreiding niet optimaal. Spreiding van COVID-19 patiënten draagt bij aan vermindering van de druk op ziekenhuizen in regio's waar de COVID-19 gerelateerde opnames hoog zijn in verhouding tot de beschikbare capaciteit. Echter, het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS) geeft aan dat dit proces nog niet optimaal verloopt, waardoor de bezettingsgraad nog niet wordt verminderd.³ Het is nog niet duidelijk waar in het proces de knelpunten zitten en wanneer dit wordt opgelost. Het LCPS geeft aan dat een opschaling voor IC-capaciteit reeds noodzakelijk is. Deze opschaling gaat ten koste van reguliere klinische capaciteit. Ziekenhuizen in de provincies Noord-Holland en Flevoland hebben de reguliere zorg al met 10 tot 20% afgeschaald, om de IC-capaciteit uit te breiden.⁴ Het is waarschijnlijk dat ziekenhuizen in andere provincies ook de reguliere zorg zullen afschalen (zie Figuur 1 op de volgende pagina).

Weekcijfers COVID-19	
Reproductiegetal (R_0)	1,17(R_0) 1,27(R_0)
Geteste personen	222.877 207.670
% Positieve testen	9,1% 8,0%
Nieuwe gemelde besmettingen	27.485 19.326
Nieuwe COVID-19 IC ziekenhuisopnames	122 100
Nieuwe COVID-19 niet-IC ziekenhuisopnames	803 501
COVID-19 sterfgevallen	89 102

**Cursief gedrukte tekst zijn gegevens van week 39, dikgedrukte tekst is van week 40. Bron: RIVM en NICE*

¹ LCPS dagrapportage 07-10-2020

² www.nu.nl/coronavirus/6082072/nederland-heeft-tekort-aan-virusremmer-remdesivir.html

³ www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/twintig-coronapatienten-in-een-ziekenhuis-en-daar-gaan-de-knieoperaties-waarom-toch~bd7bf2f1/?utm_source=link&utm_medium=app&utm_campaign=shared%20content&utm_content=free

⁴ www.nos.nl/artikel/2351123-ziekenhuizen-noord-holland-en-flevoland-schalen-reguliere-zorg-af.html

Figuur 1: Aantal IC-COVID-19 patiënten afgezet tegen IC capaciteit (IC capaciteit is door LNAZ op 30 juni 2020 vastgesteld). Bron: LCPS dagrapportage 7 oktober

IC COVID-19 bezetting en prognose 1 september t/m 27 oktober

Figuur 2: IC COVID-19 bezetting en prognose de komende weken. Bron: LCPS dagrapportage 7 oktober

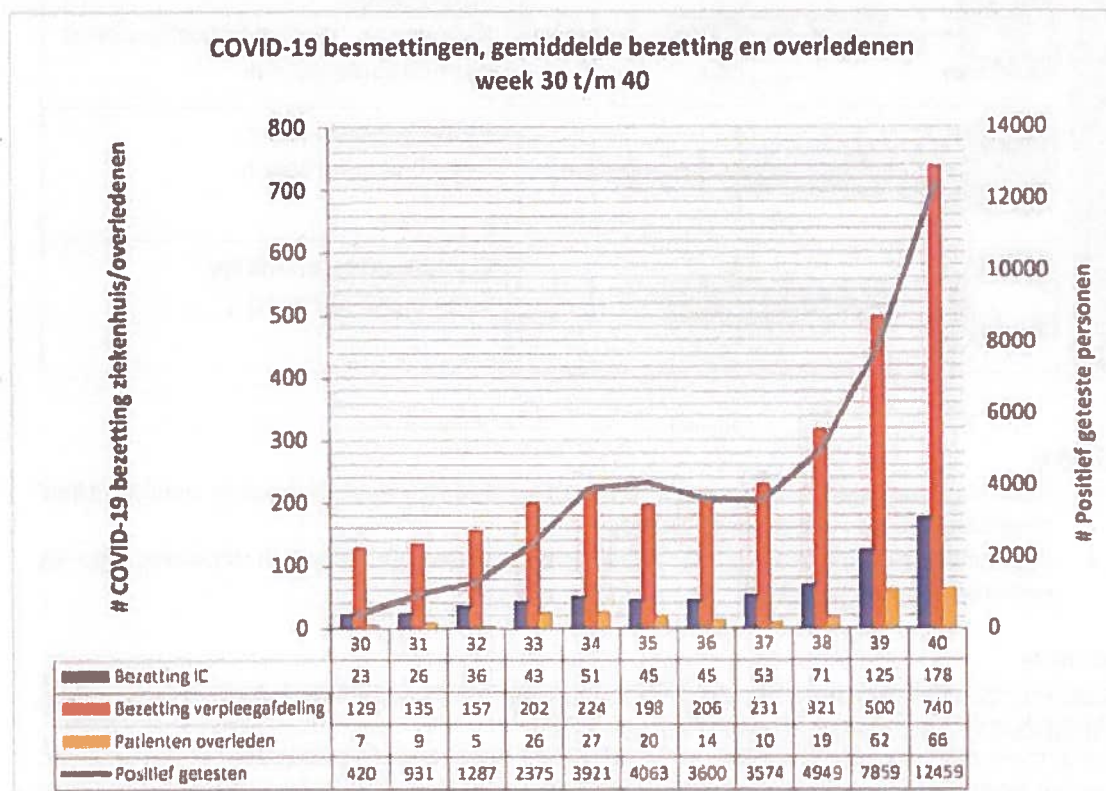
Figuur 3: Totale IC bezetting t.o.v. (opgeschaalde) capaciteit over tijd. Bron: LCPS dagrapportage 7 oktober

Het is waarschijnlijk dat de diagnostische keten vanaf volgende week wordt uitgebreid.

Aankomende week zullen er waarschijnlijk meer mensen getest kunnen worden op COVID-19.

De testcapaciteit van laboratoria wordt opgeschaald van 30.000 naar 51.000 tests per dag.⁵ GGD's geven echter aan dat ze pas vanaf volgende week voldoende personeel en logistieke capaciteit hebben om de nieuwe maximale hoeveelheid tests te kunnen afnemen. Naast het uitbreiden van de laboratoriumcapaciteit, komen er over twee weken zeer waarschijnlijk ook sneltesten beschikbaar.⁶ De [REDACTED] geeft aan dat de sneltesten in eerste instantie gebruikt gaan worden voor mensen met een vitaal beroep.⁷ Naast de toenemende testcapaciteit, wordt zaterdag 10 oktober de nieuwe Coronamelder-app officieel gelanceerd. Deze app zorgt mogelijk voor een efficiënter bron- en contactonderzoek.⁸

Figuur 4: Overzicht besmettingen, gemiddelde ziekenhuisbezetting per week, overledenen. Brondata: Stichting NICE/RIVM

⁵ www.nos.nl/artikel/2351295-ggd-s-niet-klaar-nu-aangekondigd-extra-testmateriaal-er-ook-echt-is.html

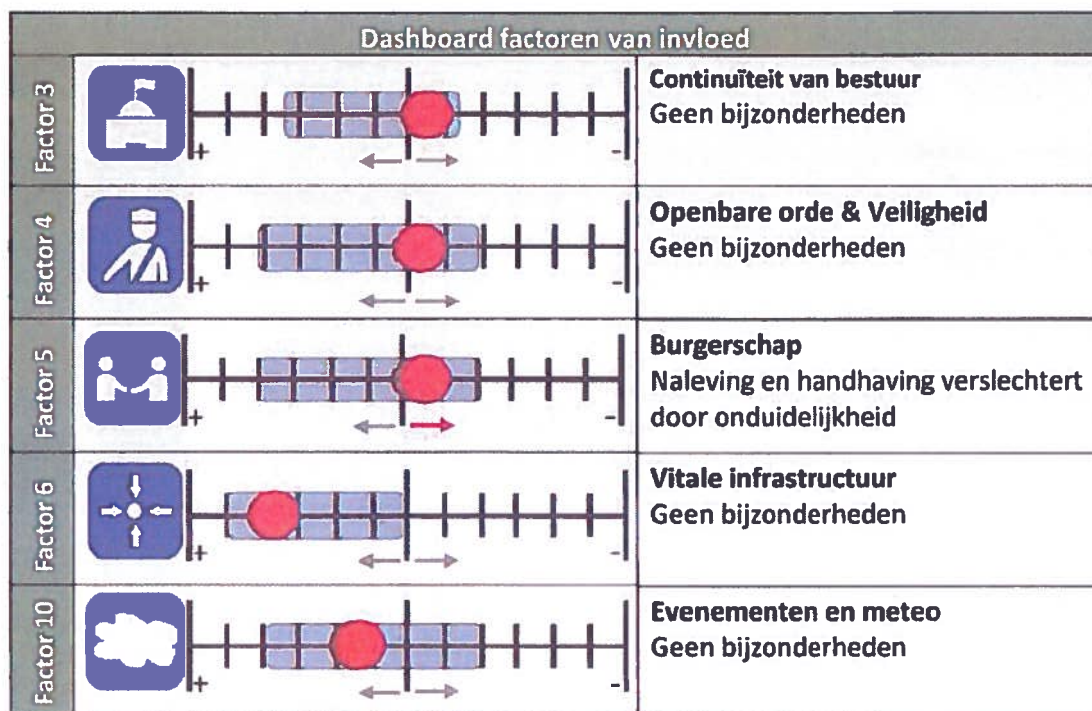
⁶ www.nos.nl/artikel/2351308-eerste-corona-sneltesten-goedgekeurd-gaat-testaanpak-rigoreus-veranderen.html

⁷ www.nos.nl/artikel/2351349-sneltesten-goedgekeurd-maar-wie-heeft-hier-baat-bij.html

⁸ www.nos.nl/artikel/2351218-kan-de-corona-app-helpen-deze-deskundigen-denken-van-wel.html

5.2. Maatschappij

Highlights

- Het is waarschijnlijk dat naleving van COVID-19 maatregelen verslechtert door onduidelijkheid en gebrek aan eenduidigheid van beleid;
- Momenteel is de handhaving van COVID-19 maatregelen problematisch, dit wordt mogelijk verbeterd door de Spoedwet.

Toelichting

Het is waarschijnlijk dat naleving van COVID-19 maatregelen verslechtert door gepercipieerde onduidelijkheid en gebrek aan eenduidigheid van beleid.

Uit onderzoek blijkt dat het draagvlak voor het COVID-19 beleid onder Nederlandse burgers afneemt. Als reden geven de respondenten aan dat het kabinet afwachtend en aarzelend reageert. Daarnaast vindt men de opgelegde maatregelen onduidelijk en niet eenduidig (zie Figuur 5).⁹ Dit blijkt ook uit een uitspraak van de [redacted] hij benoemt de verwarring rondom het mondkapjesadvies.¹⁰ Uit onderzoek blijkt dat de burger duidelijkheid wenst door middel van een verplichting: In september was 36% voor een mondkapjesplicht. In oktober steeg dit naar 65%. Hierbij geeft 55% aan dat het huidige 'dringende advies' niet te handhaven is en vindt 57% het advies onduidelijk. Een laag draagvlak voor de maatregelen, in dit geval het mondkapjesadvies, resulteert waarschijnlijk in een gebrekkige naleving van de maatregel.

Een verslechterde naleving van de COVID-19 maatregelen heeft mogelijk ook effect op onderling vertrouwen onder de bevolking. Als er verschillen zijn in opvolging van maatregelen en adviezen kan

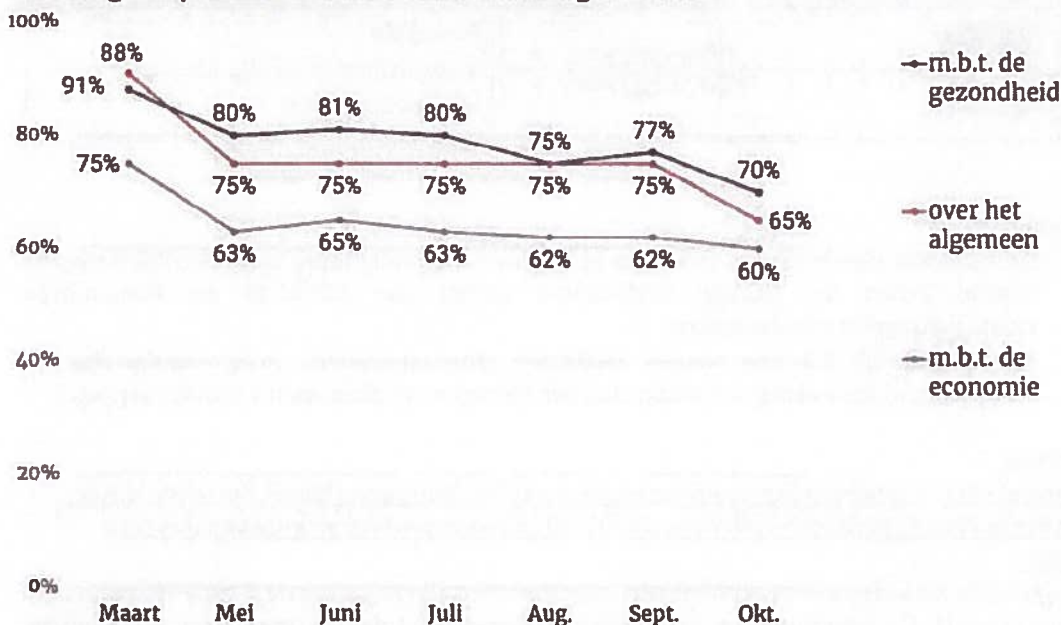
⁹ IO Research, Nederlanders willen strenger coronabeleid (6 oktober 2020) www.ioresearch.nl/actueel/nederlanders-willen-strenger-coronabeleid/

¹⁰ nos.nl/artikel/2350674-chaos-door-snelle-invoering-extra-coronamaatregelen.html

dit tot irritaties leiden. Verscheidene Veiligheidsregio's meldden al een toename in agressie-incidenten die een relatie hebben met naleving van COVID-19 maatregelen.¹¹

Percentage respondenten dat achter de maatregelen staat

Figuur 5: Draagvlak voor maatregelen kabinet (IO Research)

Momenteel is de handhaving van COVID-19 maatregelen in de privésfeer problematisch, dit wordt mogelijk verbeterd door de Spoedwet.

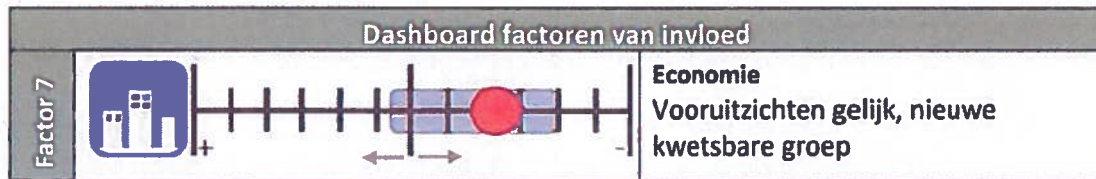
Door verschillende Veiligheidsregio's wordt gerapporteerd dat de naleving van de COVID-19 maatregelen voor de horeca en voor sportvelden verbetert, maar dat de problematiek zich nu verplaatst naar de privésfeer. Hier is naleving van de maatregelen minder zichtbaar en handhaving problematischer. Een aantal Veiligheidsregio's geeft aan dat overlast vanuit de privésfeer vaak eindigt met een boete voor geluidsoverlast, omdat de plaatselijke noodverordening geen ruimte biedt voor handhaving van de COVID-19 maatregelen in de privésfeer.¹² Deze noodverordeningen verschillen per Veiligheidsregio, waardoor ook de handhavingsmogelijkheden verschillen. Het is mogelijk dat dit verandert indien de 'Tijdelijke wet maatregelen COVID-19' (Spoedwet) wordt aangenomen. Met deze Spoedwet ontstaat een landelijk juridisch kader, wat het handhavingspotentieel voor BOA's en politie vergroot. Hierdoor is het mogelijk dat de handhaving van de maatregelen verbetert.

¹¹ LCMS; nos.nl/artikel/2351334-passagier-mishandelde-buschauffeur-na-weigering-om-mondkapje.html

¹² LCMS

5.3. Economie

Highlights

- De komende drie maanden zullen de economische vooruitzichten waarschijnlijk hetzelfde blijven, indien het huidige Nederlandse pakket aan COVID-19 en economische steunmaatregelen niet verandert;
- Het is mogelijk dat een nieuwe kwetsbare groep (jongeren, onderwijsvolgenden en zelfstandigen) door verlies van inkomsten een beroep moet doen op het sociale vangnet.

Toelichting

De komende drie maanden zullen de economische vooruitzichten waarschijnlijk hetzelfde blijven, indien het huidige Nederlandse pakket aan COVID-19 en economische steunmaatregelen niet verandert.

In de afgelopen maanden zijn de economische vooruitzichten als gevolg van de COVID-19 crisis veelal negatief geweest. De Nederlandsche Bank oordeelt bijvoorbeeld dat de opgetreden economische schade in het eerste en tweede kwartaal van 2020 dermate omvangrijk is dat een diepe, vrijwel wereldwijde economische recessie onontkoombaar is.¹³ In de afgelopen week zijn over de economische indicatoren geen veranderingen gerapporteerd en zijn de waarden nagenoeg onveranderd gebleven.^{14, 15} Het is waarschijnlijk dat met de voortzetting van het Nederlandse pakket aan economische steunmaatregelen en gelijkblijvende COVID-19 maatregelen de verwachtingen voor de Nederlandse economie gelijk blijven.

Het is mogelijk dat een nieuwe kwetsbare groep (jongeren, onderwijsvolgenden en zelfstandigen) door verlies van inkomsten een beroep moet doen op het sociale vangnet.

Ondanks de (financiële) ondersteuning van de overheid zijn er de afgelopen maanden veel banen verloren gegaan. De verwachting is verder dat de werkloosheidscijfers zullen oplopen als gevolg van de COVID-19 crisis. Het totaal aantal banen was in het tweede kwartaal van 2020 322 duizend minder dan het kwartaal daarvoor. Ook het aantal werkenden nam af: tussen februari en april met 177 duizend. De daling heeft met name plaatsgevonden in de leeftijdscategorie van 15 tot 25 jaar. Dit betreft vaak starters op de arbeidsmarkt of mensen met flexibele contracten die geen recht hebben op een werkloosheidsuitkering.¹⁶ Ook voor ZZP'ers is er geen voorziening voor werkloosheid, anders dan de (bijzondere) bijstand, die gebonden zijn aan strikte voorwaarden. Hierdoor ontstaat een nieuwe kwetsbare groep, die voor deze crisis nog niet als zodanig bekend was. Het betreft hier met name jongeren, onderwijsvolgenden en zelfstandigen. Vaker dan voorheen betreft dit ook mensen die hoger opgeleid zijn en mensen met een goede gezondheid.¹⁷ Het is mogelijk dat deze groep geen aanspraak kan maken op uitkeringen van de overheid, waardoor een gedeelte van hen de maandlasten niet meer

¹³ Economische vooruitzichten, De Nederlandsche Bank, Juni 2020

¹⁴ <https://nos.nl/artikel/2347907-effect-van-half-jaar-coronacrisis-op-economie-het-lijkt-stilte-voor-de-storm.html>

¹⁵ <https://www.inflation.eu/nl/inflatiecijfers/nederland/actuele-cpi-inflatie-nederland.aspx>

¹⁶ cbs.nl/nl-nl/dossier/cbs-cijfers-coronacrisis/wat-zijn-de-gevolgen-van-corona-voor-arbeid-en-inkomen-

¹⁷ Kenniswerkplaats Leefbare wijken: 'De heropening van de samenleving'. September 2020

kan betalen.¹⁸ Mogelijk heeft dit huisuitzettingen tot gevolg.¹⁹ Mogelijk gaat deze groep een groter beroep doen op het sociale vangnet in Nederland. Hierdoor is het mogelijk dat er extra druk komt op instanties en liefdadigheidsinstellingen zoals bijvoorbeeld de Voedselbank.

¹⁸ Coronapublicatie CPB/AFM 'Stresstest huishoudens', September 2020

¹⁹ <https://www.woonbond.nl/nieuws/woonbond-geen-huisuitzettingen-tijdens-coronapandemie>

5.4. Destabilisering (niet) statelijke actoren en Communicatie & Media

Dashboard factoren van invloed		
Factor 8		Destabiliserende actoren Geen bijzonderheden
Factor 9		Communicatie & Media Nepnieuws over nieuwe maatregelen ontkracht

Highlights

- Het is waarschijnlijk dat nepnieuws met betrekking tot nieuwe maatregelen voldoende is ontkracht;
- Polarisering in publieke debat rondom COVID-19 maatregelen houdt waarschijnlijk aan, hierdoor daalt waarschijnlijk het vertrouwen in de overheid.

Toelichting

Het is waarschijnlijk dat nepnieuws met betrekking tot nieuwe maatregelen voldoende is ontkracht

Ondanks ruime verspreiding van nepnieuws over extra aangekondigde maatregelen op diverse sociale mediakanalen (zie Figuur 6) is het waarschijnlijk dat dit bericht voldoende is ontkracht. Ten eerste heeft dit te maken met de reactie van het ministerie van Justitie en Veiligheid.²⁰ Het ministerie heeft een persbericht uitgegeven dat de berichtgeving onjuist is. Ten tweede wordt het nepbericht in zowel traditionele media als de alternatieve media ontkracht.^{21, 22}

Polarisering in publieke debat rondom COVID-19 maatregelen houdt waarschijnlijk aan, hierdoor daalt waarschijnlijk het vertrouwen in de overheid.

De eerder gerapporteerde polarisering in het publieke debat omtrent de COVID-19 maatregelen houdt aan. Dit heeft waarschijnlijk een negatief effect op het vertrouwen in de overheid. Een voorbeeld is een brandbrief uit de medische sector die in augustus jl. naar de Tweede Kamer is gestuurd. Ten tijde van de versturing was deze brandbrief, met kritiek op het huidige COVID-19 beleid, ondertekend door 80 medici. Inmiddels hebben meer dan 1000 personen deze brief ondertekend.²³

Doorgestuurd
De belangrijkste punten uit het ACC van 6 oktober 2020:
- De besmettingen lopen steeds verder op. Deze getallen zullen in de komende weken nog zeker oplopen. We moeten nu maatregelen nemen om de R-waarde (1,6) weer naar de 1 te brengen.
- Landen waar de R-waarde extra laag is, mogen extra maatregelen worden genomen. Hiermee nemen we maatregelen die hard zullen ingrijpen.
- Landen waar de R-waarde hoog is, moeten maatregelen nemen die hard zullen ingrijpen.
- Regio's waar de R-waarde hoog is, worden vanaf vrijdag 9 oktober een avondklok ingesteld van 22.00 - 06.00 in de steden Amsterdam, Utrecht, Rotterdam en Den Haag. Verdere uitwerking hiervan zal tijdens de persconferentie op donderdag 8 oktober worden toegelicht in samenspraak met de burgemeesters.

Figuur 6: Whatsappbericht (via journalist RTL nieuws op Twitter)

²⁰ nlnieuws.nl/nieuws/274136/berichten-over-mogelijke-avondklok-amsterdam-kloppen-niet

²¹ top.nl/2020/10/05/ministerie-van-justitie-bericht-over-avondklok-en-verbod-op-amateurvoetbal-is-nepnieuws/

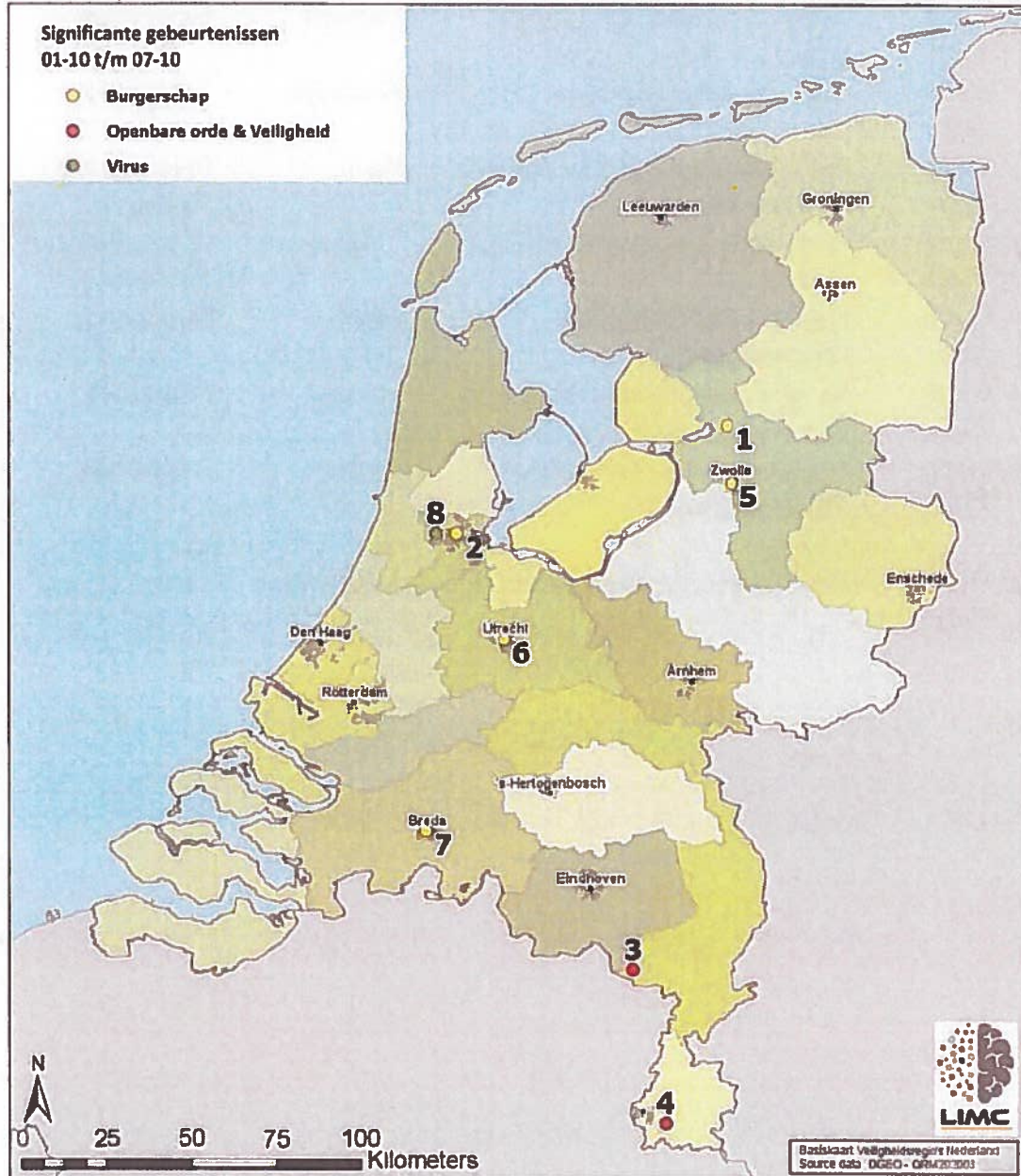
²² omroepwest.nl/nieuws/4121816/Ministerie-waarschuwt-voor-fake-news-over-avondklok-in-Den-Haag

²³ nos.nl/artikel/2350881-de-zes-vraagtekens-van-kritische-artsen-bij-het-coronabeleid-niet-in-propooritie.html

(6) Significante gebeurtenissen

6.1. Europees Nederland

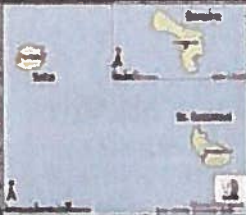

Nr.	Datum	Onderwerp	Locatie	Relatie met factor
1	04-10-2020	Religieuze bijeenkomsten met 600 mensen zonder mondkapjes.	Staphorst	Burgerschap
2	04-10-2020	Moskeeën sluiten de deuren.	Amsterdam	Burgerschap
3	04-10-2020	Politie beëindigt illegaal rave-feest & deelt geen boetes uit.	Weert	Openbare orde & veiligheid
4	04-10-2020	Politie valt illegaal feest binnen: 25 boetes	Cadler en Keer	Openbare orde & veiligheid
5	05-10-2020	Hbo's en mbo's richten elgen Coronateststraat in.	Zwolle	Burgerschap
6	06-10-2020	Na sluiten lokale horeca ook parken en supermarkten gesloten om 22.00 uur.	Utrecht	Burgerschap
7	06-10-2020	Amphia-ziekenhuis opent opnieuw Corona-afdeling.	Breda	Burgerschap
8	06-10-2020	Corona-uitbraak bij lokale brandweer	Amsterdam	Virus

6.3. Caribisch Nederland

 Bijzondere gemeenten binnen het Koninkrijk	
Bonaire	Wk 41: 68 actieve besmettingen (Wk 40: 77).
Saba	NSTR
St-Eustatius	Wk 41: 8 actieve besmettingen (Wk 40: 8). Voor St. Eustatius essentiële werknemers behouden de mogelijkheid om zonder quarantaine in te reizen. Het is zeer waarschijnlijk dat CZMCARIB medewerkers kunnen blijven afreizen naar het eiland.

 Landen binnen het Koninkrijk	
Aruba	Wk 41: 434 actieve besmettingen (Wk 40: 727). N.a.v. de drastische vermindering van het aantal COVID-19 besmettingen versoepelt Aruba vanaf 7 oktober de tijden van de avondklok. Het is waarschijnlijk dat met name de horeca zal profiteren van de versoepeling.
Curaçao	Wk 41: 213 actieve besmettingen (Wk 40: 212). Nederland en Curaçao hebben een akkoord bereikt over nieuwe leningen om de gevolgen van de COVID-19 crisis op het eiland te bestrijden. Het is waarschijnlijk dat door de getekende overeenkomst de Coronagelden uit NL naar Curaçao zullen komen.
St-Maarten	Wk 41: 75 actieve besmettingen (Wk 40: 80).

6.4. Grensgebieden

Toelichting

België

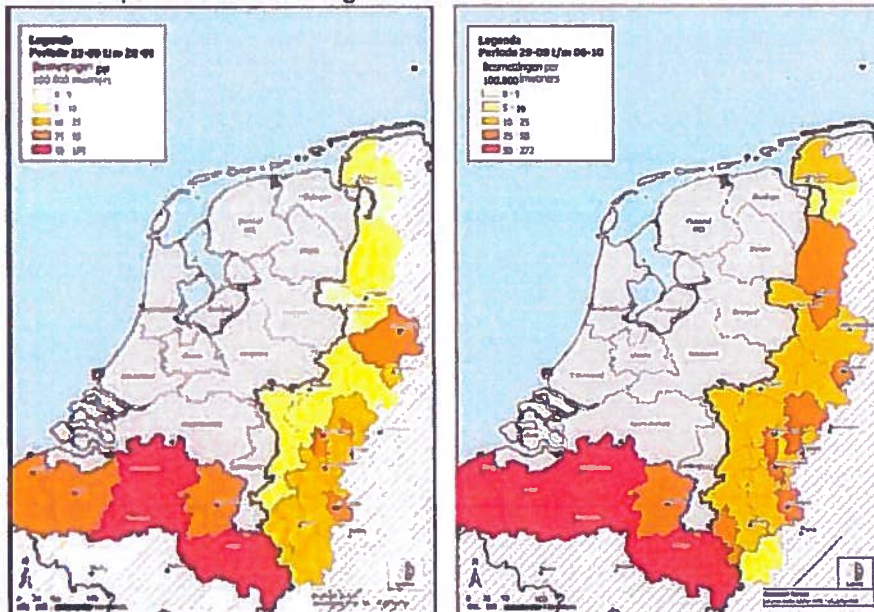
Het aantal besmettingen in de aangrenzende provincies van België is toegenomen.²⁴ Het Belgisch Reisadvies geeft aan dat heel Nederland m.u.v. de provincie Zeeland rode zones zijn.²⁵ Reizen naar de rode provincies van Nederland wordt ten eerste afgeraden en dit advies zullen veel mensen waarschijnlijk opvolgen. Dit is zichtbaar in een daling van het aantal Belgische toeristen in Nederland t.o.v. vorig jaar.²⁶

Regelgeving voor Belgen die reizen naar Nederland: Bij terugkeer in België gelden geen bijzondere regels als men over weg of spoor reist en als men minder dan 48 uur in Nederland is geweest, dan wel minder dan 48 uur in België blijft. Indien men met vliegtuig of boot terugkeert naar België, moet 48 uur voor aankomst het Passagier Lokalisatie Formulier ingevuld worden.²⁷

Duitsland

Het aantal besmettingen in de aangrenzende deelstaten van Duitsland is toegenomen.²⁸ Het Duitse reisadvies geeft aan dat m.u.v. de provincie Zeeland heel Nederland een risicogebied is.²⁹ Reizen naar risicogebieden wordt ten eerste afgeraden en dit advies zullen mensen zeer waarschijnlijk opvolgen. Sinds 2 oktober is een groot aantal boekingen voor de herfstvakantie van Duitse vakantiegangers in Nederland geannuleerd.³⁰ Duitsers in de grensstreek mijden naast vakantie in Nederland ook hun regelmatige Nederlandse supermarktbezoeken.³¹

Regelgeving voor Duitsers die reizen naar Nederland: Bij terugkeer in Duitsland vanuit een risicogebied geldt een coronatestplicht binnen tien dagen na aankomst.³²

²⁴ experience.arcgis.com/experience/478220a4c454480e823b17327b2bf1d4

²⁵ diplomatie.belgium.be/nl

²⁶ www.entreemagazine.nl/daling-ruim-70-procent-internationaal-toerisme

²⁷ www.travel.info-coronavirus.be/nl/public-health-passenger-locator-form

²⁸ experience.arcgis.com/experience/478220a4c454480e823b17327b2bf1d4

²⁹ www.auswaertiges-amt.de/de/aussenpolitik/laender/niederlande-node/niederlandesicherheit/211084

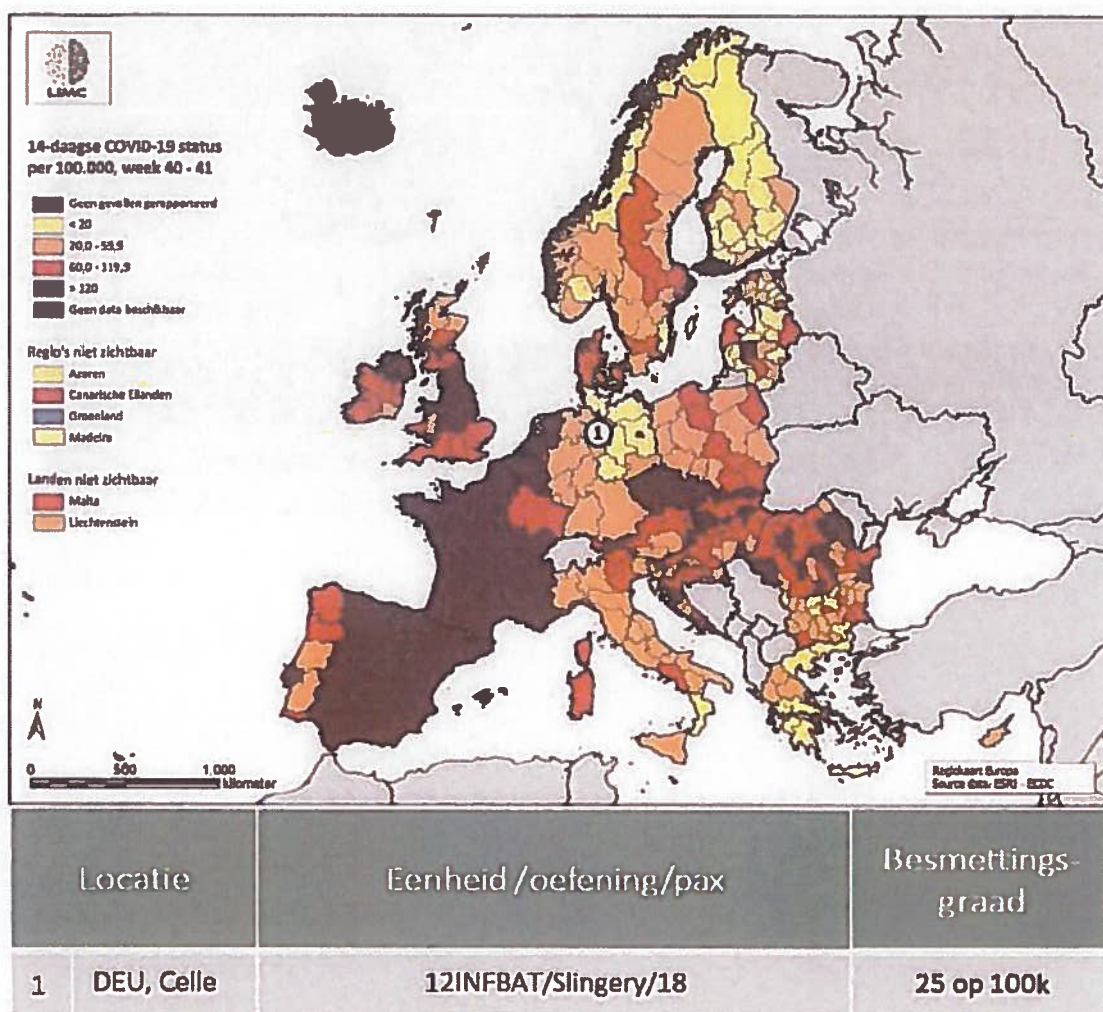
³⁰ www.tubantia.nl/achterhoek/honderden-duitsers-annuleren-bij-campings-oost-achterhoek-eerst-volgeboekt-nu-annuleren-schrijven-af10f118/

³¹ www.dvhn.nl/groningen/Uitgestorven-gangpaden-in-de-Coop-Duitsers-mijden-supermarkt-in-grensdorp-Bad-Nieuweschans-vanwege-corona-Dit-is-shit

³² www.bundesregierung.de/breg-de/themen/coronavirus/faq-reisen-1735032

6.5. Besmettingsrisico oefeningen CLAS-buitenland

Toelichting

Nederlandse militairen moeten bij binnenkomst in Duitsland een negatieve COVID-19 test kunnen tonen die niet ouder is dan 48 uur. (m.u.v. militairen uit de provincies Zeeland en Limburg). Indien dit negatieve testresultaat niet overlegd kan worden moet men zich bij aankomst in Duitsland preventief laten testen. Daarna moet men 14 dagen in quarantaine, totdat het negatieve testresultaat overlegd kan worden.^{33 34}

³³ Melding Buitenlandse Activiteiten in week 40 (SITCEN)

³⁴ www.nederlandwereldwijd.nl/reizen/reisadviezen

(7) Vooruitblik

Datum	Activiteit	Locatie	Impact op factor
Datum invoering wet onbekend	Tweede Kamer debatteert over tijdelijke wet maatregelen COVID-19	Den Haag	Continuïteit van bestuur
10 oktober	Coronamelder app gelanceerd	Nederland	Virus, Zorg, Burgerschap
Week 42 & 43	Herfstvakantie	Nederland	Virus, Economie, Burgerschap
3 november	Presidentsverkiezingen	Verenigde Staten	Economie

(8) Handelingsperspectief Defensie

Steunaanvraag civiele autoriteiten bij het Ministerie van Defensie

Het LIMC en TOC leveren al enkele maanden analyses en handelingsperspectief betreffende de verschillende scenario's rondom COVID-19 en daaruit voortkomende spanningen binnen de samenleving.

De tekorten op het gebied van testlaboratoria zijn weggewerkt. Er kunnen nu meer test per dag verwerkt worden door de laboratoria, echter geven de GGD's aan dat ze deze week nog niet voldoende kunnen opschalen in personeel en logistiek om de nieuwe maximale hoeveelheid test af te nemen. Het is mogelijk dat de GGD's een beroep op Defensie willen doen op het gebied van logistiek, planning en medisch personeel.

Het aantal COVID-19 ziekenhuisopnames stijgt en het LCPS is al bezig om patiënten te spreiden, echter geeft ze aan dat dit nog niet optimaal verloopt. Het is mogelijk dat er naast de huidige ondersteuning meer aanvragen komen op het gebied van logistiek, planning en medisch personeel.

Door tekorten op Aruba in de zorgsector en bij het Water- en Energiebedrijf, is het mogelijk dat Defensie gevraagd wordt om in deze sectoren te ondersteunen.

Bijlagen

Bijlage 1: Beschrijving factoren van Invloed

Factor		Toelichting
	1. Virus	Verspreiding en beheersing van het virus. Daarbij wordt o.a. gekeken naar het reproductiegetal en ontwikkelingen op het gebied van vaccinaties.
	2. Zorg	Effecten van COVID-19 op de Nederlandse zorgsector.
	3. Continuïteit van bestuur	Continuïteit van en vertrouwen in het bestuur en overheid.
	4. Openbare orde & Veiligheid	Continuïteit hulpdiensten en waarborging objectieve veiligheid.
	5. Burgerschap	Psychosociale en gedragsaspecten van bevolking: bijv. Cohesie, veerkracht, naleving van overheidsmaatregelen.
	6. Vitale infrastructuur	Continuïteit van de vitale infrastructuur.
	7. Economie	Effecten van COVID-19 op de Nederlandse economie en impact op het bedrijfsleven en de bevolking.
	8. Destabilisering (niet) statelijke actoren	Ongewenste beïnvloeding vanuit niet legitieme actoren.
	9. Communicatie, media & sociale-media	Versterking van andere effecten door 'de wet van Pleuris'.
	10. Meteo, evenementen en incidenten	Mogelijke invloeden van weer, evenementen en incidenten op de verspreiding van COVID-19.

Bijlage 2: Beschrijving scenario's

Het landelijke operationeel team Corona (LOT-C) heeft onderstaande scenario's initieel rond 26 maart opgeleverd en heeft medio mei 2020 een update van de scenario's uitgevoerd.

Best case: Continue alertheid

Beperkte sociaaleconomische impact + zorgsysteem toereikend

In dit scenario blijft de verspreiding van het virus onder controle. De set van bestaande en nieuwe maatregelen blijkt effectief en de nadelige gevolgen van de maatregelen zijn (relatief) beperkt. Een mogelijke tweede golf zorgt niet voor een problematische belasting van de zorg. De zorgsector kan zich herstellen en reguliere zorg kan worden hervat. Innovatieve oplossingen die het besmettingsrisico reduceren dragen bij aan het draaiend houden van de samenleving, zowel economisch als sociaal. Er is wel sprake van economische krimp en stijgende werkloosheid, maar ook perspectief op gedeeltelijk herstel in 2021. De veerkracht onder de bevolking blijft sterk, ook op de momenten dat maatregelen weer aangescherpt moeten worden. Gezamenlijk helpen we elkaar en in het bijzonder de kwetsbare mensen onder ons door deze moeilijke tijd heen. Hierbij zijn we in staat om meer in contact te staan met mensen die dat het meest nodig hebben, zoals ouderen en mensen met een beperking.

Escalatie: Maar samen sterk

Beperkte sociaaleconomische impact + zorgsysteem overbelast

Ondanks de maatregelen blijkt het niet mogelijk om de verspreiding van het virus voldoende af te remmen om overbelasting van het zorgsysteem te voorkomen. De oorzaak hiervan kan uit twee componenten bestaan. Ten eerste zijn maatregelen ineffectief. Ten tweede kan het zorgsysteem, dat reeds onder druk staat, een tweede golf niet verwerken. De PBM en andere middelen raken wederom schaars. Personeel raakt overbelast en valt uit. Hierdoor neemt de capaciteit af en treedt een zelfversterkend effect op. Deze neerwaartse spiraal valt moeilijk te stoppen en de situatie in de zorg verergerd dramatisch. Er moeten op dat moment moeilijke ethische keuzes gemaakt worden. Er moeten keuzes gemaakt worden tussen een accumulerende niet-COVID-19 zorgvraag en COVID-19 zorg. Electieve zorg vindt beperkt plaats. De economische impact is aanzienlijk maar de sociale impact blijft beperkt door een gemeenschappelijk doel. De overheid en maatschappelijke partners werken effectief samen. De grotere last voor zowel het zorgsysteem als economisch systeem wordt gezamenlijk gedragen. We zijn in staat om groepen die behoefte hebben aan bewegingsruimte en interactie dit ook te bieden. Mensen helpen elkaar op creatieve manieren en de maatschappij vecht zich samen door deze moeilijke tijd.

Stilval: Eigenbelang

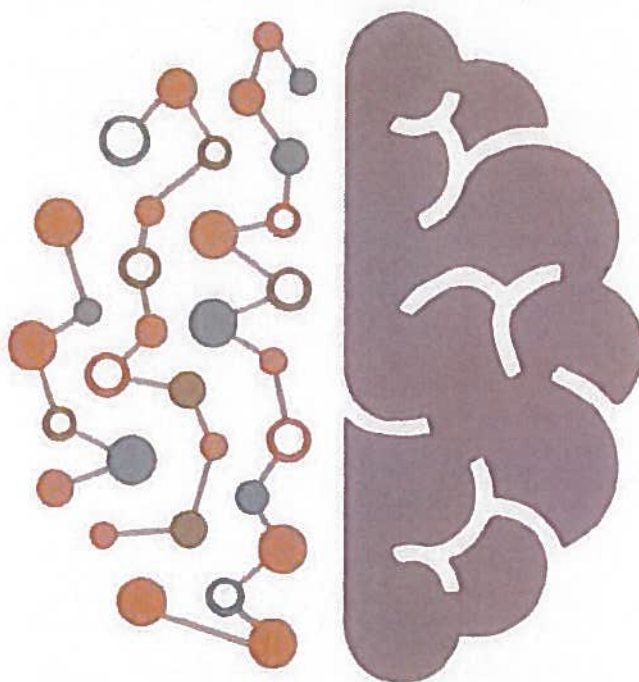
Hoge sociaaleconomische impact + zorgsysteem toereikend

De zorgsector raakt niet nogmaals zwaarbelast en kan zich gaan herstellen. Reguliere zorg wordt hervat. Hier staan echter zware sociaaleconomische kosten tegenover. De impact van de maatregelen uit het tweede kwartaal werken sterk door, mogelijk in combinatie met de effecten van wederom zware en/of langdurige maatregelen om een tweede golf te controleren. Deze maatregelen zijn echter wel effectief in het controleren van het virus. Wegens de onvrede die ontstaat door de sociaaleconomische impact van de pandemie is naleving niet voor iedereen vanzelfsprekend meer en moet intensiever worden gehandhaafd. Kwetsbare mensen komen steeds meer onder druk te staan, de werkloosheid stijgt snel. De menselijkheid van de maatregelen staat ter discussie doordat eenzaamheid en sociaal isolement toenemen. Er is sprake van een groeiende protestbeweging tegen de overheid. Het vertrouwen in de overheid neemt onder een deel van de bevolking af door economische onzekerheid en de psychosociale last van de situatie. Bestuurders staan onder druk en de relatie met maatschappelijke partners, zoals werkgevers, verslechterd.

Worst case: Chaos

Hoge sociaaleconomische impact + zorgsysteem overbelast

De inspanning om het virus te controleren blijkt niet voldoende om overbelasting van het zorgsysteem te voorkomen. Enerzijds kan dit een gevolg zijn van een ineffectief beleid, anderzijds kan ook blijken dat een significant deel van de bevolking niet langer bereid of in staat is om de maatregelen na te leven. Dit levert een dubbel probleem op: de sociaaleconomische impact van de maatregelen en verspreiding van het virus zijn groot. Tegelijkertijd lijkt dit offer niet voldoende te zijn om volle IC's te voorkomen, mede omdat het zorgsysteem onvoldoende hersteld was van de eerste golf. Dit leidt tot een verlies van vertrouwen in de overheid, instituties en de maatregelen. Een groter gedeelte van de samenleving twijfelt openlijk aan het nut van de maatregelen. Er is sprake van polarisatie tussen groepen die het beleid steunen en groepen die zich verzetten tegen de maatregelen. Dit dwingt de overheid om harder te handhaven met incidenteel verstoring van de openbare orde in de grote steden. De continuïteit van de vitale processen staan onder druk. Er is sprake van ziekteverzuim, tekorten aan PBM's en beperkte instroom van personeel door verstoorde opleidingstrajecten. Menselijk leed bij de ouderen, mensen met een beperking en sociaalkwetsbare groepen zijn wijdverspreid. De gevolgen van de crisis zijn voor iedereen voelbaar: de reguliere zorg is beperkt, de werkloosheid stijgt snel, het onderwijs vertraagd. Nationale en lokale overheden worden gedwongen zich op de crisis te focussen waardoor de reguliere taken vertragen. Er ligt grote druk op bestuurders. In het geval dat deze effecten niet tot Nederland beperkt zijn zal de verstoring van internationale handel en samenhang ernstige omvang aannemen.

LIMC

LAND INFORMATION MANOEUVRE CENTRE

CONTACT US

LKOl Tonnetkazerne
Eperweg 141
8084 HE 't Harde
Gebouw 230

limc@mindef.nl

